

Skoleassistent – ekstra vitaminer til undervisningen

Evaluering af forsøg med undervisningsassistenter på fem skoler i
Holstebro Kommune

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	s.3
Baggrund for forsøgsarbejdet.....	s.4
En skitsering af evalueringen.....	
Analyse af datamateriale.....	
Undervisningsassistenternes baggrund.....	
Undervisningsassistentens arbejdsopgaver.....	
Undervisningsassistentens oplevelse af arbejdet.....	
- opstart.....	
- værdi/trivsel/arbejdsglæde.....	
Lærernes oplevelse af at have en undervisningsassistent.....	
- trivsel/arbejdsglæde.....	
- værdi for undervisningen.....	
Elevernes oplevelse af undervisningsassistenterne.....	
- undervisningsmiljø.....	
Inklusion.....	
Opsamling.....	

Indledning

I skoleåret 2010-2011 har fem skoler i Holstebro Kommune kørt et forsøg med at have en undervisningsassistent ansat til at assistere lærerne i primært 0-3. klasse.

Holstebro Kommune fik af skolestyrelsen i april 2010 tilsagn om økonomisk tilskud til gennemførelse af et forsøg på at have undervisningsassistenter ansat på skoler i Holstebro Kommune. Forsøget kaldes her i kommunen "Skoleassistent – ekstra vitaminer til undervisningen".

De fem skoler, som deltager i forsøget er Ryde Skole, Skave Skole, Ulfborg Skole, Nørrelandsskolen og Rolf Krake Skolen.

Denne rapport har til formål at evaluere forsøget med undervisningsassistenter på de fem skoler samt at undersøge, om forsøgets mål, succeskriterier og forventede resultater er indfriet.

Rapporten indeholder en beskrivelse af baggrunden for forsøget og evalueringen, evaluering af forsøget gennem analyse af interview og observationer. Fokuspunkterne i rapporten er lærerens arbejdsmiljø, elevernes undervisningsmiljø, undervisningsassistentens arbejdsmiljø samt undervisningsassistentens indflydelse på inklusion i folkeskolen.

Baggrunden for forsøgsarbejdet

I Holstebro Kommune oplever vi et stigende antal elever henvist til specialområdet, og vi mener, at normalområdet skal være udgangspunktet for så mange børn som muligt. Vi vil gerne arbejde med inklusion i folkeskolen, hvilket også er et tema i skolepolitikken 2009-2013¹. Arbejdet med inklusion er derfor en af grundene til dette forsøg for at undersøge, om en undervisningsassistentordning kan være medvirkende til at leve op til kravet om at inkludere flere børn i normalområdet, så skolerne både løfter de svage elever, styrker de dygtige elever samt indbefatter flere elever med særlige behov².

Der stilles i dag større og større krav til undervisningen fra både ministeriet, elever og forældre, hvilket Holstebro Kommune altid arbejder for at leve op til. Vi mener, at en undervisningsassistent kan hjælpe til med at indfri de forventninger, da denne kan overtage nogle opgaver, så læreren kan koncentrere sig mere om selve undervisningen.

Vi har ligeledes et ønske om at øge lærernes arbejdsglæde, da de varetager en vigtig opgave i at undervise eleverne og vi mener, at trivsel i arbejdet er en vigtig forudsætning for at kunne udføre dette arbejde optimalt.

Forsøgets formål, succeskriterier og forventede resultater kan opstilles således:

Forsøgsarbejdets formål

Formål med forsøget – på kort sigt:

- Sikre alle elever på de deltagende skoler de bedst mulige vilkår for at udvikle deres faglige og sociale kompetencer
- Forbedre undervisningsmiljøet
- Øge rummeligheden i klasserne på skolerne
- Styrke det tværfaglige samarbejde
- Nedbringe antallet af støttetimer til specialpædagoger

Formål med forsøget – på lang sigt:

Give normalområdet et skud vitaminer i form af en undervisningsassistent så:

- Langt flere børn vil lykkes i folkeskolen
- Færre børn henvises til PPR (pædagogisk, psykologisk rådgivning) og derefter i specialklasser og specialskoler
- Der kommer færre børn på specialområdet

Forsøgsarbejdets succeskriterier

- Forbedre lærernes mulighed for at styrke elevernes faglige udvikling
- Undervisningsassistenterne får mulighed for at styrke elevernes sociale kompetencer
- Henvisninger til PPR formindskes
- Rummeligheden øges
- Elevernes undervisningsmiljø forbedres

¹ Se Holstebro Kommunes skolepolitik på <http://www.holstebro.dk/Skolepolitik-747.aspx>

² Alenkær, 2009

Holstebro Kommune

- Det tværfaglige samarbejde mellem lærere og andre faggrupper styrkes
- Lærernes arbejdsmiljø forbedres
- Holstebro Kommunes anerkendende tilgang til arbejdet med børn og unge fremmes og videreudvikles

Undervisningsassistentens konkrete opgaver

Undervisningsassistenten har til formål at assistere læreren på de områder, der ikke har med undervisning at gøre, så læreren primært kan koncentrere sig om undervisningsselementet. Undervisningsassistenten kan således vise omsorg til børn med særlige behov og støtte børn, der har svært ved at koncentrere sig og være stille i undervisningen, så det er muligt at inkludere flere børn i folkeskolen i Holstebro Kommune.

Det er altså undervisningsassistentens opgave at bistå til at øge rummeligheden i klassen samt styrke undervisningsmiljøet for den enkelte elev med udgangspunkt i fem udvalgte områder:

- Tage udgangspunkt i de særlige behov den enkelte elev har
- Skabe omsorg og frirum
- Skabe ro i klassen
- Støtte op om lektielæsningen
- Være forebyggende omkring mobning

Forsøgsarbejdets målgruppe

Det er hovedsageligt de elever, der uden en særlig målrettet indsats risikerer et væsentligt nedsat udbytte af undervisningen eller blive henvist til specialundervisning, som undervisningsassistenten skal koncentrere sig om. Målgruppen kan listes op således:

- Børn med indlæringsvanskeligheder
- Motorisk urolige børn, der har svært ved at sidde stille og dermed forstyrrer andre elever
- Skole-trætte børn
- Børn som oplever mobning
- Børn med svage sociale kompetencer
- Børn med lavt selvværd
- Uforberedte børn, der ofte ikke laver lektier
- Børn med dårlig social arv og ringe ressourcer i hjemmet

Derudover er målgruppen for forsøget ligeledes den involverede ledelse og faggrupper på skolerne, som også forventes at få nye kompetencer og værktøjer gennem samarbejdet.

Datamaterialet

I dette afsnit præsenteres det datamateriale, som evalueringen bygger på.

Datamateriale

Evalueringen bygger på kvalitative data i form af interview fra alle fem skoler samt observationer af undervisningsassistenternes arbejde. Der er foretaget interview af tre forskellige parter:

- A. Interview af de fem undervisningsassistenter på de fem skoler, som indgår i forsøget.
- B. Interview af en eller flere lærere på de fem skoler, som undervisningsassistenten assisterer.
- C. Interview af elever.

(Da målgruppen hovedsageligt er de elever, som har brug for en særlig målrettet indsats for at få et udbytte af undervisningen, er det primært de elever, som UA har særligt fokus på, der er interviewet. Der er dog også interviewet andre elever for også at få et bredere billede af UAs indflydelse på undervisningsmiljøet.)

I forbindelse med gennemførelsen af interviewene har jeg på alle skoler observeret 3-6 lektioner, hvor UA har assisteret. Dette er sket både for at have observationerne som datamateriale, men også for at være præsenteret for eleverne før interviewene med disse gennemføres. Observationerne er korte udsnit af UA'ernes hverdag, og de kan langt fra betegnes som repræsentative for UA's hverdag, men de giver dog et lille indblik i arbejdet som.

Alt, hvad der i denne rapport er angivet i citationstegn er fra datamaterialet. Enten fra interview med UA, lærer eller elev.

I det følgende vil den indsamlede datamateriale blive analyseret ud fra fokuspunkterne: Lærerens arbejdsmiljø, Elevernes undervisningsmiljø, Undervisningsassistentens arbejdsmiljø samt Undervisningsassistentens indflydelse på inklusion.

Analyse af datamateriale

Det skal først og fremmest slås fast, at der er stor tilfredshed med forsøget med undervisningsassistenter på de fem deltagende skoler både fra læreres, UA'ers og elevers side.

I den følgende analyse af datamaterialet undersøges lærernes oplevelse af at have en UA – herunder betydningen for arbejdsglæde og værdien for undervisningen, Elevernes oplevelse af UA – herunder betydning for undervisningsmiljøet, Betydningen af UA's baggrund, UA's arbejdsopgaver, UA's oplevelse af arbejdet – herunder opstartsfasen og værdien i arbejdet samt UA's betydning for inklusion.

Lærernes oplevelse af at have en undervisningsassistent

I følgende afsnit analyseres UA's påvirkning på lærerens arbejde. Herunder om det giver værdi til undervisningen samt til lærerens trivsel og arbejdsglæde.

Først og fremmest skal det nævnes, at samtlige af de interviewede lærere lægger vægt på, at det har stor indflydelse, hvilken type UA er frem for deres faglige baggrund. Der fremhæves blandt andet følgende kompetencer flere gange:

"Det skal være en, der selv kan forme sit job", "selvstændighed", "opmærksomhed", "situationsfornemmelse" og "lyst og evne til at arbejde med børn". Lærerne mener altså, at UA's personlighed har stor betydning. UA skal være i stand til at se, hvor der er brug for at træde til. Idet det ikke er UA's opgave at undervise, men derimod at støtte de socialt svage, er det selvstændighed, opmærksomhed og situationsfornemmelse, der er vigtigt. Betydningen af UAs baggrund analyseres yderligere senere i denne rapport.

Derudover fremhæver lærerne ligeledes, at det er en klar fordel, at en UA er ansat i en længere periode.

"Det tager lang tid, før UA er helt inde i opgaven. Både af lærerens tid samt elevernes opmærksomhed. I begyndelsen havde vi skiftende UA'er, og det gavnede ikke nogen – så hellere undvære"

For at UA skal give værdi til undervisningen, skal det altså være den samme person gennem længere tid.

Lærerne mener generelt, at UA giver stor værdi til både undervisningsmiljøet samt arbejdsmiljøet, hvilket vil blive uddybet i det følgende.

Undervisningsassistentens indflydelse på undervisningsmiljøet

I forhold til undervisningsmetoder er der med en UA blandt andet mulighed for at variere arbejdsformerne mere.

"Jeg tilrettelægger altid undervisningen efter UAs skema. Når jeg har UA med i timerne laver jeg ofte gruppearbejde, arbejde med computere eller andre arbejdsformer, hvor jeg ikke står og underviser for længe gennem tavle-undervisning. Den slags undervisning er lettere, når vi er to til at gå rundt og holde styr på de mere urolige elever" udtaler en lærer om en af fordelene ved UA.

Det er altså tydeligt, at der er større mulighed for en mere varieret undervisning med en UA, uden det går ud over roen i klassen.

På flere skoler benytter de sig af, at dele klassen op i to i nogle timer efter en kort introduktion fra læreren.

En lærer udtaler blandt andet: *"UA tager så de mest selvstændige og fagligt stærke elever med, som kan arbejde selv med opgaverne, mens læreren koncentrerer sig om dem, der skal have lidt mere hjælp. Det forstyrrer således ikke de andre. Det kvalificerer undervisningen for alle parter"*

Jeg var til stede i en dansktimer, hvor eleverne, efter en introduktion til opgaven, blev delt op i to hold. UA gik med den ene gruppe ind i et lokale, hvor de arbejdede to og to med opgaverne og UA assisterede ved at holde ro og opmærksomhed på opgaverne. Læreren havde de elever, som krævede lidt mere hjælp inde i klassen. Det forstyrrede på den måde ikke de andre.

Som tidligere nævnt har UA oftest fokus på elever med særlige behov, og det har en stor betydning for undervisningen.

"Det giver en helt anden ro for både denne elev og for resten af klassen, at der sommetider er ekstra fokus på ham. Nogle gange kan UA tage ham med ud og få ro på ham." I dette tilfælde mener læreren, at det ville være for svært for denne elev, at være i klassen, hvis der ikke var mulighed for at trække ham ud ind imellem. *"Han kan køre helt op i en spids, når han har været i klassen for længe, så nu kan UA tage det i opløbet. Læreren har ikke den mulighed, da det vil gå for meget ud over resten."*

Der er generelt mere ro i klasserne, når UA er til stede. Det mener både lærere og elever. *"Klassen er en klase med megen uro, så det kan tydeligt mærkes, når der er en ekstra til at holde ro på de udfarende elever."*

Lærerne kan koncentrere sig om selve undervisningen frem for hele tiden at få ro og opmærksomhed i klassen.

Mange af de elever, som UA har fokus på er elever, som har svært ved at koncentrere sig. Lærerne oplever, at når der er fokus på at koncentrere sig er koncentrationen der lettere fra elevernes side. Ligeledes kan simple ting som at få tingene frem fra tasken og følge med det rigtige sted i bogen gøre en stor forskel for undervisningen, når UA hjælper eleverne med dette.

"UA ser nogle gange når noget opstår for læreren. Læreren tror nogle gange at uro opstår af en grund, men UA har observeret, at grunden er en anden – det kan ofte løse en konflikt hurtigere."

Der er dog også eksempler på, at det kan have den modsatte effekt, når UA er til stede.

"Nogle elever tager det lidt for let, når UA er til stede og tror, de kan få lidt ekstra opmærksomhed ved at bede om hjælp til opgaver, selvom jeg faktisk ikke tror, de har behovet. Men de synes hun er sød og de stærke elever kan også lide opmærksomheden." Denne lærer mener dog ikke en UA er relevant, hvis det udelukkende foregår på denne måde, men de dage, hvor det går rigtig godt med de elever UA ellers har fokus på, skal de andre selvfølgelig have lov til lidt ekstra hjælp også, mener læreren.

Der er altså bred enighed om, at der skal være elever i klassen, som gør, at der er brug for en ekstra hånd.

Undervisningsassistentens indflydelse på lærernes arbejdsglæde

Holstebro Kommune

Lærerne oplever, at de har større mulighed for at udføre deres arbejde som undervisere, når de har mulighed for at benytte en UA ind imellem. Når man føler succes i sit arbejde og føler, at man udfører arbejdet godt er der også større chance for arbejdsglæde.

"Der bliver et mindre stresset miljø for alle. Både elever og lærere. Der er stor fokus på trivsel og det øger trivslen at have et par ekstra hjælpende hænder".

Mange af lærerne beskriver, at de i højere grad føler, at de har fået alle med, fordi en enkelt eller to elever ikke har fået lov til at stjæle al opmærksomhed. Det er et element, som gør, at de er langt mere tilfredse med det stykke arbejde, de har udført.

Interviewene viser altså, at undervisningsassistenter ligeledes kan have en positiv indflydelse på lærernes arbejdsglæde, fordi de føler, de har gjort et bedre stykke arbejde, når de kan koncentrere sig om undervisningen.

Undervisningsassistentens betydning for eleverne

Der er uden tvivl mere tid til hver elev fra lærerens side, når der er en UA til stede, fordi denne kan tage sig af nogle af de børn, der ellers tager al lærerens tid.

"Der er mere tid til den enkelte elev, når UA er til stede. Hvis der er børn, der fylder meget er det simpelthen ikke muligt for læreren at få tid til alle elever, og derfor kan nogle elever gemme sig. Med UA's tilstedeværelse er det lettere at få ro, så alle har en chance."

Lærerne er enige om, at ro og mulighed for at nå alle elever øger kvaliteten af undervisningen og det sikrer, at alle elever er med.

Det er positivt, når klassen kan rumme flere elever både, fordi det styrker en svag elev at lykkes i en almindelig klasse, men også fordi det er sundt for de andre elever at give plads til alle. Hvis det ikke går ud over undervisningen vel at mærke.

"Det styrker eleven socialt at kunne være i en alm. klasse og han bliver ikke set ned på af de andre af at UA koncentrerer sig om ham. På sigt lærer han at trives bedre socialt. Vi kan se, der sker en udvikling."

Det er også sundt for de andre elever at lære, at rumme anderledes børn mener lærerne.

"Det er sundt for de andre elever, at der skal være plads til forskelligheder, og de har alle en positiv indvirkning på hans tilstedeværelse. De forskellige elever lærer meget af hinanden".

Eleverne med særlige behov udtaler især, at det er positivt at der er opmærksomhed på vedkommende. *"Hun hører hvad jeg siger. Når hun er der, er der nogle at snakke med."*

I denne forbindelse er det dog vigtigt, at UA yder hjælp til selvhjælp.

"Eleven kan blive personligt afhængig, det er derfor vigtigt, at UA medvirker til, at der sker en udvikling frem for en afhængighed" udtaler en lærer.

Andre elever fremhæver, at man hurtigere får hjælp, og at der er mere ro, når UA er til stede.

Undervisningsassistenternes baggrund

Blandt forsøgets fem undervisningsassistenter har én UA PGU (pædagogiske grunduddannelse) og 10 års erfaring i en vuggestue, én har 7 års erfaring som pædagog medhjælper, én har erhvervserfaring fra industrien, én er uddannet køkkensælger og den sidste er uddannet laborant.

Baggrundene er altså vidt forskellige, men intet i denne undersøgelse tyder på, at det har den store betydning for arbejdet som UA, om de har en faglig relevant baggrund. Det er selvfølgelig ikke en ulempe, men det viser sig, at personer med helt anden erhvervserfaring fint udfylder rollen som UA.

Det, der har betydning, er ifølge både lærere og UA'er personligheden, og at man har gåpåmod til at gå ind i en sådan stilling. En helt anden baggrund kan endda vise sig som en fordel, da det netop ikke er meningen, at UA skal gå ind og agere som lærer.

"Jeg taler til eleverne på en anden måde end lærerne, fordi jeg har en helt anden baggrund. Det er ikke meningen, at jeg skal gå ind og være lærer i min stilling, derfor tror jeg det kan være en fordel, at jeg har en helt anden faglig baggrund. Jeg synes jeg er god til at sætte mig i børnenes sted og tale på deres niveau" udtaler en UA, som ikke har en baggrund som pædagog. Om samme UA udtaler en lærer: *"Det er spændende, at hun har en helt anden baggrund, for hun går til børnene på en anden måde og det virker. Eleverne har en anden form for tillid til hende, end de har til os lærere fordi hun netop ikke er lærer."*

Her ser parterne det altså som en fordel, at UA har en anden baggrund, og begge parter nævner, at de i høj grad kan lære noget af hinanden. Her lægger de vægt på hendes personlighed og den måde hun håndterer eleverne på. Den samme UA nævner dog også, at hun kan blive i tvivl om, om hun håndterer tingene på den rigtige måde.

"Jeg har ikke en faglig baggrund for at arbejde med de såkaldte 'rødzone' børn, så jeg kan blive i tvivl om, om jeg gør det rigtige." Sparring med lærerne er især her vigtig, da de så kan diskutere, hvordan de skal håndtere en elev.

UA'en med PGU udtaler, at det er rart, at hun ved noget om børn og hvad der kan påvirke deres opvækst, men om hun direkte bruger det i sit arbejde som UA er svært at sige.

"Arbejdet som UA er vidt forskelligt fra arbejdet i en vuggestue, men jeg er vant til at arbejde med mennesker, og det gør en forskel."

På samme skole udtaler en lærer: *"Det betyder meget, hvilken type UA'en er. Det skal være en, der selv kan forme sit job, for det er så forskelligt, hvad hun kan komme til at assistere på. Hun skal kunne spotte, hvor der er brug for en hånd."*

Det er altså generelt for alle skolerne, at den faglige baggrund ikke har den store betydning. Det kan endog være en fordel, at helt forskellige fagligheder mødes i et klasserum, da det kan give nye ideer og læring for alle parter.

Et af formålene med forsøget er netop, at det tværfaglige samarbejde mellem lærerne og andre faggrupper styrkes og datamaterialet viser, at det også er et af de aspekter, som parterne sætter pris på.

Undervisningsassistenternes arbejdsopgaver

UA fokuserer hovedsageligt på de elever, der kræver særlig opmærksomhed for at fungere i klassen. Ua'erne har timer i 2-4 klasser, hvor der er 1 eller flere af den slags elever. I en af klasserne er det en større drengeflok, der ofte er udfordringer med, mens det i andre er én elev, som kræver megen eller al opmærksomhed fra UA. Arbejdsopgaverne er altså meget forskellige fra skole til skole og fra klasse til klasse.

Det var først tiltænkt, at UAs ressourcer skulle benyttes i indskolingen, men det har flere steder vist sig, at der også er behov for ekstra hænder på mellemtrinet. Tre af assistenterne har derfor også timer i 3. og 4. klasser.

UAs skema kan ændre sig meget fra uge til uge, fordi der også sker en udvikling mange steder med UAs tilstedeværelse. For eksempel var der en elev i en 3. klasse, som var meget udfarende. Læreren havde faktisk givet op, fordi eleven havde været voldelig og læreren ville derfor ikke have ham i klassen. UA havde assisteret klassen i længere tid med fokus på denne elev og havde et godt forhold til eleven. Det blev derfor bestemt, at UA skulle forsøge at have ham ude af klassen intensivt i tre uger. Den første uge gik dårligt, og det var ved at blive opgivet, men pludselig skete der noget, og det blev pludselig muligt at håndtere drengen. Efter de tre uger kom han tilbage i klassen – stadig med UA til at assistere, men langsomt blev hun sluset ud af klassen, fordi eleven fungerede fint, og UA assisterer nu slet ikke i den klasse mere.

"Det er svært at sige, hvad der præcis gjorde, at eleven ændrede sig, men han havde helt sikker ikke været i klassen i dag, hvis vi ikke havde haft mulighed for denne proces med UA" udtaler læreren om dette eksempel.

Mange benytter sig af muligheden for at kunne tage elever med ud af klassen.

Flere af skolerne er begyndt at benytte sig af UA i frikvartererne. Der opstår ofte konflikter mellem nogle elever i frikvartererne, og det kan tage lang tid fra undervisningen i starten af timen, hvis denne konflikt skal løses af læreren før undervisningen kan begynde. Derfor er UA flere steder med ude i frikvarteret for at forebygge disse konflikter. Dette har haft stor effekt flere steder.

"En frikvarterkonflikt kan tage meget tid fra undervisningen. UA kan tage det i opløbet eller blive ude men de indblandede elever i starten af timen, til det er løst."

Undervisningsassistentens oplevelse af arbejdet

Flere af UA'erne fremhæver, at arbejdet er meget frit, og det er vigtigt, at man selv formår at forme sin hverdag og se, hvor der er brug for at assistere.

Der gives dog alle steder udtryk for, at opstartsfasen er lang, da det tager lang tid at finde sin plads, fordi ingen er helt skarpe på, hvad jobbet som UA egentlig indebærer.

"Jeg kunne have brugt en bedre forberedelse og opstart på jobbet. Jeg blev taget godt imod, men ingen vidste helt, hvad min rolle skulle være, og derfor vidste jeg det slet ikke selv. Det er fint for mig, at jeg kan styre det meget selv, men lidt flere retningslinjer og beskrivelser af forventninger til UA kunne være fint"

Forskning har vist, at der ikke findes en model for, hvordan UA bedst muligt assisterer. Det er vidt forskelligt fra skole til skole og klasse til klasse, hvad der er brug for. Det er derimod vigtigt, at den enkelte skole og lærerne i samarbejde med UA får udarbejdet nogle retningslinjer for, hvordan arbejdet skal foregå for netop denne UA³.

Indeværende undersøgelses interview viser også, at det er meget forskelligt fra skole til skole, hvordan de benytter UA. 4 ud af 5 UA'er nævner, at de kunne have ønsket en mindre turbulent opstart, hvilket kunne tyde på, at lærere og UA skal være bedre til at få talt om, hvordan modellen skal være netop her.

For at afhjælpe dette punkt kunne man udforme skabelon med nogle overskrifter, som lærer og UA kan benytte i udarbejdelsen af formål, forventninger og retningslinjer for netop denne UA.

Derudover tager det også lang tid at lære eleverne at kende. Især fordi det i de fleste tilfælde er de elever, som har lidt svært ved det sociale, UA'en koncentrerer sig om.

Dette sidste punkt kan være svært at afhjælpe ud over at sikre, at det er den samme UA i længere tid, så opstartsfasen er en engangsaffære. På en af skolerne har man blandt andet oplevet nogle meget korte forløb med en UA i starten fordi vedkommende fik andet arbejde, og det er uholdbart for både elever, lærere og UA.

Alle undervisningsassistenterne beskriver, at det er et spændende og givende arbejde, hvor de gør en forskel.

"Jeg trives godt i arbejdet, jeg kan lide det sociale med børnene og ser, der sker en udvikling"

³ Alborz, 2009

Inklusion

Eksemplet med drengen, der blev hevet ud af klassen i tre uger og nu slet ikke får hjælp af UA til at være i klassen, er et klart eksempel på, at UA bidrager til inklusion. Der er her sket en udvikling med eleven, fordi man har taget udgangspunkt i elevens behov.

"UA skal kunne yde hjælp til selvhjælp. Hun skal yde hjælp til, at eleven kan lære at være inde i klassen uden, at det er nødvendigt med UA. Der skal derfor helst ske en udvikling, så det til sidst ikke er nødvendigt med UA. Det er ligeledes heller ikke samtlige timer UA er til stede, så det er vigtigt, at eleven ikke opfører sig endnu værre i de timer UA ikke er til stede, fordi eleven bliver afhængig af den ekstra hjælp."

Hvis UA skal bidrage til inklusion, er der altså enighed om, at det er muligt ved de elever, hvor det er muligt at udvikle for eksempel de sociale færdigheder.

"Vi ville miste både lærere og elever, hvis der ikke var mulighed for at hive ham ud somme tider. Både eleven med ekstra behov, men det kunne også gå gevaldigt ud over nogle af de andre elever. Vi vil gerne inkludere alle, og en som denne elev kræver, at vi indretter os lidt efter ham for at kunne rumme ham. Vi kan rumme ham, hvis der er en ekstra til at kunne tage ud og støtte."

"Vi kan undgå, at mange bliver mistet."

Det er positivt, når vi kan inkludere flere elever både, fordi det styrker en svag elev at lykkes i en almindelig klasse, men også fordi det er sundt for de andre elever at give plads til alle.

"Det styrker eleven socialt at kunne være i en alm. klasse og han bliver ikke set ned på af de andre af at UA koncentrerer sig om ham. På sigt lærer han at trives bedre socialt. Vi kan se, der sker en udvikling."

Det er også sundt for de andre elever at lære, at rumme anderledes børn mener lærerne.

"Det er sundt for de andre elever, at der skal være plads til forskelligheder, og de har alle en positiv indvirkning på hans tilstedeværelse. De forskellige elever lærer meget af hinanden".

Evalueringen viser altså, at det er muligt at inkludere flere elever ved hjælp af en undervisningsassistent. Flere af skolerne har eksempler på elever, som det ikke var muligt at have i klassen, hvis der ikke var en UA i nogle af timerne.

Opsamling

I det følgende afsnit opsamles hovedpunkterne fra evalueringen af forsøget med undervisningsassistenter på fem skoler i Holstebro Kommune.

Undervisningsmiljøet

Forsøget med undervisningsassistenter viser sig at have stor indflydelse på undervisningsmiljøet. Der er blandt andet mulighed for at variere undervisningen mere ved for eksempel at dele klassen op, lave gruppearbejde, benytte sig af computere og lignende. I klasser med en eller flere urolige elever, eller elever med særlige behov, kan dette være svært, uden et ekstra sæt øjne og hænder til at holde ro og koncentration.

UA forbedrer ligeledes undervisningsmiljøet, idet der er mere ro i klassen. UA kan tage sig af de urolige elever og holde ro, mens læreren koncentrerer sig om selve undervisningen. Der er også mulighed for at tage en enkelt eller flere elever ud af klassen, hvis det ikke er muligt at få ro fra dem i klassen. Det forstyrrer på den måde ikke resten af klassen.

Lærernes arbejdsglæde

Lærerne oplever, at de har større mulighed for at udføre deres arbejde som undervisere, når de har mulighed for at benytte en UA. Idet de føler, de udfører et bedre stykke arbejde, øges arbejdsglæden hos lærerne ligeledes. Det bliver mindre stressende for lærerne, når de kan koncentrere sig om selve kerneopgaven.

Lærerne lægger dog vægt på, at der er nogle kriterier, der skal være opfyldt for at en UA kan forbedre undervisningsmiljøet og arbejdsglæden på denne måde. For det første er det vigtigt, at det er den samme UA i en længere periode. Det tager tid at sætte en ny ind i jobbet og forme sit job som UA. Hvis det er meget skiftende UA'er vil lærerne hellere undvære, da det også forvirrer eleverne. For det andet skal en UA være en selvstændig person, som kan se, hvor der er brug for at sætte ind og hjælpe.

Evalueringen viser således også, at UA's faglige baggrund ikke har nogen betydning for arbejdet. UA skal netop ikke agere lærer, hvorfor det er mere personlige egenskaber frem for faglige, som både lærere og UA'er fremhæver som vigtige. Det viser sig i nogle tilfælde endda, at det er en fordel med en helt anden faglig baggrund, fordi UA går til børnene på en anden måde, som virker. En ideel faglig profil for en UA kan derfor være svær at definere.

Undervisningsassistentens arbejde

Evalueringen viser, at arbejdet som UA er meget alsidigt. Det er vidt forskelligt, hvad en klasse har brug for alt efter, hvilke elever, der er i klassen. UA skal derfor være i stand til selv at forme sit job og se, hvor der er brug for at assistere.

Opstartsfasen for en UA kan derfor være lang, fordi, der ikke er en ensartet arbejdsbeskrivelse for, hvad en UA skal. Det har for nogle af UA'erne været en turbulent periode og det kan tage lang tid at komme ind på de elever, der har brug for ekstra støtte.

Sparring med lærerne er derfor vigtigt, fordi UA og lærer på den måde kan blive enige om, hvordan de bedst udnytter de ekstra ressourcer en UA giver samt, hvordan de bedst håndterer en elev med særlige behov.

Alle undervisningsassistenterne beskriver, at det er et spændende og givende arbejde, hvor de føler, de gør en forskel.

Inklusion

Evalueringen viser, at det er muligt at inkludere flere elever i klassen, når der er en UA til stede i nogle af timerne. Der er mulighed for at have fokus på en enkelt elev og mange steder viser det sig, at der sker en udvikling med eleverne, og nogle behøver efter noget tid ikke længere en UA. Det er positivt, når vi kan inkludere flere elever både, fordi det styrker en svag elev at lykkes i en almindelig klasse, men også fordi det er sundt for de andre elever at give plads til alle.

Nogle elever er det kun muligt at rumme, når der er mulighed for at have ekstra fokus på eleven eller tage eleven med ud af klassen. Dette kan en UA gøre, uden det forstyrrer resten af klassen.

Litteraturliste

Alborz, A.; Pearson, D.; Farrell, P.; Howes, A. (2009): *The impact of adult support staff on pupils and mainstream schools*. In: *Research Evidence in Education Library*. London: EPPI-Centre, Social Science Research Unit, Institute of Education University of London.

Alenkær, R. (2009): *Den inkluderende skole*. Frydenlund

Kvale, S. (1999): *Interview – en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. Hans Reitzel